

“BARBAR GÜNLÜKLERİ”

Sözcük Sayısı: 3695

Araştırma Konusu: Sema Kaygusuz’un “Barbarın Kahkahası” adlı romanında “barbarlık” kavramının roman figürleri üzerinden nasıl işlendiğinin incelenmesi

İÇİNDEKİLER

ÖZ	Error! Bookmark not defined.
GİRİŞ	2
GELİŞME	Error! Bookmark not defined.
<i>1. DOĞAYA YAKLAŞIMDA BARBARLIK</i>	<i>4</i>
<i>2.KADINA YAKLAŞIMDA BARBARLIK</i>	<i>6</i>
<i>3. DUYGUSAL İLİŞKİLERDE BARBARLIK</i>	<i>8</i>
<i>4. ETNİK YAPILARA YAKLAŞIMDA BARBARLIK</i>	<i>11</i>
<i>5. CİNSEL TERCİHLERE YAKLAŞIMDA BARBARLIK</i>	<i>14</i>
SONUÇ	16
KAYNAKÇA	18

Araştırma Sorusu: Sema Kaygusuz'un "Barbarın Kahkahası" adlı romanında "barbarlık" kavramı roman figürleri üzerinden nasıl işlenmiştir?

GİRİŞ

Bir romandaki figürler, yazarların işleyecekleri temel ve yan izlekleri okura etkili bir biçimde sunmaları için önemli birer araç olarak kullanılmaktadırlar. Bu figürler, yazarın üzerinden gideceği yan izlekler ve yan izleklerin okuru götüreceği temel izlek kapsamında birbirleriyle ortaklaşırken, farklı özelliklerle aynı izleklerin ya da kavramların farklı yönlerini de göstermede kullanılabilirler.

İnsanı çevreleyen maddi, manevi bütün dünyaya karşı, elinde sağlam bir dayanak bulunmadığı halde; yıkıcı, savurucu, tahrip edici tavır ve tutumlarda bulunmak olarak nitelendirilebilecek olan barbarlık, Sema Kaygusuz'un Barbarın Kahkahası adlı romanında, Türkiye'de bulunan "Mavi Kumru" adlı bir motelde geçen ve bu motelde kimliği belirsiz birinin tüm çarşaf ve minderleri pisletmesi ile başlayıp figürler arasında gelişen olaylar ve diyaloglar üzerinden işlenmektedir. Yazar, romanına "odak figür" denilebilecek güçte birini yerleştirmek yerine her figürü yan figür olarak yansıtmayı tercih etmekte, farklı figürler üzerinden "barbarlık" izleğine duygusal ilişkiler, doğal yaşam, ergenlik, milliyetçilik, cinsellik, homofobi ve kadın gibi açılardan yaklaşmaktadır. Odak figür denilebilecek tek bir figür vardır ki o da Simin adlı, roman boyunca diğer tatilcileri, yani toplumu gözlemleyip not alan bir kadındır. Bu haliyle de toplumu gözlemleyen yazar-anlatıcıya da romanda gönderme yapılmaktadır.

"Barbarın Kahkahası" adlı romanda, "barbarlık" temel izleğini farklı figürler üzerinden işleyerek bu izleğin çeşitli boyutlarına değinen yazar, böylece toplumsal kırılma noktalarına da yer

vermektedir. Yazar, başlangıçta kullandığı "çiş olayı" ve onun simgelediği "pislik" ile böylesine kirlenmiş bir ortamdaki insanların bu kirlenmişlikten kendilerini nasıl sorumsuz tuttuklarına, onları doğrudan etkileyecek bir şey olmadığı sürece çevrelerinde gelişen olaylara nasıl kayıtsız kaldıklarına dikkat çekmektedir. Romandaki belirli figürlerin nefreti, önyargısı, kabalığı, herhangi bir neden olmaksızın birbirlerine karşı geliştirdikleri tahammülsüzlük de bu hadise üzerinden gelişen diyalog ve olaylarla ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda yazar; Okan, Ozan, Melih ve İsmail figürleri üzerinden doğaya yaklaşımda, Eda ve Ufuk figürleri üzerinden kadına yaklaşımda, İsmail ve Melih figürleri üzerinden duygusal ilişkilerde, Simin ve Okan figürü üzerinden etnik yapılara yaklaşımda ve yine Okan, Melih ve İsmail figürleri aracılığı ile cinsel tercihlere yaklaşımda barbarlığı işleyerek, romanı temel bir odakta bütünlemektedir.

1. DOĞAYA YAKLAŞIMDA BARBARLIK

Hayvanlar karınlarını doyurmak, ihtiyaçlarını gidermek için avlanırken, günümüzde insanların çoğu zevk için avlanmaktadır. İnsan, başka bir canlıyı ihtiyacı olmadığı halde avlayarak doğa üstünde bir güce sahip olduğunu görmek istemekte, böylece kendini güvende hissetmektedir. Özünde oldukça doğal, içgüdüsel olan avlanma süreci, böylesine tatmin odaklı ve tahrip edici bir hal aldığı anda ise barbarlığa dönüşmektedir denebilir. Bununla birlikte doğaya ve canlılara zarar verdiğini unutarak duyarsızlaşan insan “modernleştiğini” ileri sürerken aslında bir yandan barbarlaştığının farkına varamamaktadır. Sema Kaygusuz’un Barbarın Kahkahası adlı romanında da bu olgu Ozan, Okan, Melih ve İsmail figürleri üzerinden işlenmekte, yazar böylece insanın doğayla olan ilişkisini ve doğaya yaklaşımındaki barbarlığını ele almaktadır.

Daha henüz ergenlik dönemine geçiş yapan bir çocuk olan Ozan, avladığı hayvanları duygusuz ve ağzı sulanmış bir şekilde motele getiren ve kendisine pişirilmesini isteyen bir figür olarak ortaya çıkmaktadır. Avlanmaya ihtiyacı olmamasına rağmen bunca hayvanı işkence yaparak öldüren bu çocuğun isteği kendi "gücünü" ve "erkekliğini" ispatlama olarak yorumlanabilir. Dahası, Ozan romanın ilk bölümlerinde kayalıklarda bir keçi ile karşı karşıya gelmesi ile kendi bedeninde ve fiziksel yapısında eksiklikler hissederek, bir bakımdan doğa üzerinde sahip olduğunu sandığı gücünün, üstünlüğünün tehdit edildiği algısına kapılır.

"Bu keçi, bir keçi değildi artık. Kendisinden daha fazla, görüldüğünden daha ağır, gözünseçebildiğinden çok daha çevik gövdesiyle nitelik değiştiriyor, oğlana yeni nitelikler atfediyor, yeni beceriler ekliyordu. Yeni ihtiyaçlar yaratıyordu keçi. Sekme ihtiyacı, sıçrama ihtiyacı, tökezlemeden koşturmaca ihtiyacı... Keçi keçiydi. Bir keçiye imrenmenin ezikliğini yerle bir edip denizin deniz, taşın taş,

tenin ten olduğunu belletiyordu. Bir yandan gözleriyle değişirken oğlan, bir yandan ruhunda özleniyordu." (Kaygusuz, 25)

Ardından keçinin peşinden giden Ozan, Keçi'yi avlamayı kendisine bir hırs haline getirmiştir, böylece gücünü ispatlayacaktır. Öyle ki, romanın sonunda da görüldüğü gibi uzun arayışlardan sonra bir keçi bulmuş ve bu, avladığı son hayvan olmuştur. *"Ozan nefes nefese durdu. İnsanlaşma hevesine yetemeyecek nefesini soluyordu herkesin. Sırtındaki keçiyi önlerine bıraktı."* (Kaygusuz, 147) Ozan'ın besinsel olarak avladığı hayvanlara herhangi bir ihtiyacı yokken bunu yapması, sadece öldürebildiği ve gücünü gösterebilmesi için öldürmesi, insan doğasında var olan şiddet, güç gösterme ihtiyacı ve "barbarlık" olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Avlanmanın bu anlamda bir çocuk üzerinden işlenmesi de bir tesadüf değildir. Çocukluğun, duyguların ve tepkilerin en saf, doğal haliyle yaşandığı bir dönem oluşu ile yazar, insanın gerçek doğasını, belki de barbarlığını göstermek için Ozan figürünü kullanmaktadır: *"Cinayet demek için çok erken, cinayet diyememek riya./ Hınçsız bıçak yarası./ Büyüyen çocuğun betimlenemez özü."* (Kaygusuz,72) Ozan'ın "erkekliğe" geçiş olarak saydığı bu avlanma ritüelleri roman boyunca babası Okan tarafından desteklenmektedir.

Okan, romanda "homofobik" , "milliyetçi" ve hatta "faşist" denebilecek söylemleriyle dikkat çekmekte olan bir figürdür. Otoriter, maskülen bir izlenim vermektedir. Ozan'ı bir şekilde avlanması, hayvan öldürmesi için cesaretlendirmektedir çünkü kendisi de erkekliğe geçişi, erkekliği bu şekilde anlamaktadır. Bunu da eski hayatından, komando yıllarında aldığı zorlu, onu "erkek" yapan eğitimden örnek vererek yapmaktadır. Avladığı, yediği onca hayvandan adeta böbürlenerek bahsetmektedir. Baba figürünün bir çocuğun, özellikle erkek çocuğun gelişiminde olan büyük etkisi göz önünde bulundurulduğunda Ozan'ın da babasıyla aynı yoldan gitmesi pek de şaşırtıcı değildir. Yazar burada, avlanmanın, ihtiyaç bulunmadığı halde bir canlıyı öldürmenin

“büyüme” , “erkek adam olma” anlamına gelmesi anlayışını ve bu anlayışın ısrarla sürdürülmesini de eleştirmektedir. İnsanın doğa üzerinde hissetmek istediği gücü ve üstünlüğü, onu yok ederek gerçekleştirdiği gerçeğine dikkat çekmektedir. Yazar, Ozan figürü ve babası ile olan ilişkisinden yola çıkarak, erkekliğe geçiş anlayışının toplumda öldürme eylemi üzerinden oluşuna dikkat çekmektedir. İktidar olma, üstün güce sahip olma isteğinin daha çocukluktan ergenliğe geçiş döneminde başladığını ve bu isteğin çevreye maddi ve manevi olarak getirdiği zararı “barbarlık” kavramıyla ilişki kurarak sunmaktadır.

Ozan ve Okan, insanın doğaya yaklaşımdaki barbarlığını sunmada yazarın yararlandığı figürlerden olmuşlardır. Yazar, Ozan’ın “erkekliğe geçiş” sürecini avlanma ritüelleri üzerinden işleyerek günümüz insanının ihtiyacı yokken avlanması ile doğa üstünde hissetmek istediği güce dikkat çekmekte, babası Okan’ın Ozan’ın bu eylemlerini desteklemesi ile de toplumdaki “erkeklik” algısına karşı eleştirisini getirmektedir. Ozan’ın roman boyunca avladığı hayvanlar ile insanın, doğaya karşı geçerli bir nedeni, ihtiyacı yokken tahrip edici, yıkıcı tavrıda bulunmasına dikkat çekmekte ve bunu “barbarlık” olgusu ile ilişkilendirmektedir.

2. KADINA YAKLAŞIMDA *BARBARLIK*

Kadın, tarih boyunca ikinci sınıf varlık muamelesi görmüş ve bu anlayışın izleri günümüze kadar da gelmiştir. Bu anlayışın sonucu olarak kadın, sosyal hayattan koparılıp, dar bir alana hapsedilmektedir. Bu durum, ataerkil toplumun kadına biçtiği sosyal ve cinsel rolün bir sonucu olarak algılanabilmektedir. Sema Kaygusuz’un Barbarın Kahkahası adlı romanında bu durum, Eda figürü ve bu figürün kadının toplumdaki yeri, kadının toplum ve erkek toplum tarafından algılanılışı üzerine iletildiği düşünceleri üzerinden verilmektedir.

Kadına yaklaşımda barbarlık, erotizm söylemleri ve erkek egemen toplumun kadını algılayış biçimine olan güçlü itirazları ile kendini gösteren Eda ve sevgilisi Ufuk üzerinden ele alınmaktadır. Eda'nın Ufuk ile olan olan diyalogları, tartışmaları bu bağlamda oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Eda figürü ile yazar, kadının toplum tarafından algılanılışı üzerinden önemli sorunlara değinmekte, günümüz toplumlarında sıkça ortaya çıkan ve "uygarlığa" , "gelişmişliğe" ters düşen bu algı üzerinden eleştirisini sunmaktadır:

"Şu talancı uygarlığın kökeni! O halde ne yapalım? Kadına erkekliği elinden alınmış eksik varlık muamelesi yapalım ki kahredici farklılıktan kolayca yırtalım. Çılgın kukuyu unutalım, doğurur doğurmaz kadını anne makamına postalayalım. Önce kadınları köle yapalım, sonra da zayıf erkekleri... Garibanların bir kısmı savaşa, öbür kısmı taş kırmaya. Karılarımız çocuk baksın yeter. Kız kardeşlerimizi, kızlarımızı takas edelim, düşman erkekleri öldürelim, kadınlara tecavüz edip dölleyelim, asil soyumuz yürüsün." (Kaygusuz, 53-54)

Kadını kendi doğası ve yapısı içerisinde tanımak yerine erkek egemen toplumun tanımladığı biçimin içine sokmak, kadının doğasına ve cinselliğine karşı tahrip edici bir tutum sergilemektir. Yazar da bu tahrip edici tutumu, Eda figürü ve bu figürün düşünceleri, tarih boyunca kadına karşı yapılan ezici ve baskıcı muameleden verdiği örnekler ile sergilemektedir. Eda burada aynı zamanda "eksik varlık" olgusuna da dikkat çekmektedir. Sadece kadın değil, "zayıf" ve yeterince "maskülen" olmayan erkeklerin de "kadın gibi" ve "eksik" olarak algılanmasına karşı itirazı vardır. Kadının neden "eksik" bir varlık olarak algılandığını, zayıflıkla ilişkilendirilmesini ve bu ilişkilendirilmenin, toplumdaki insanlar için neden bu kadar utanç verici olduğunu sorgulamaktadır. Bunun arkasındaki nedeni ise erkeklerin "kadın korkusu"na bağlamaktadır:

"Kadına itham ettikleri kıskançlığı kaldır, altından hadım edilme korkusu çıkar. Gerisin geri içeri tıklma gibi acı dolu fanteziler yatar. Çünkü o penisi olmayan

kadın her ne hikmetse bir de çocuk çıkarır oradan. Şeytanın işine bak sen! Kuku olmasa ben doğmayacağım ama o kukuya benzersem çüküm düşecek. Dünyanın en gerzek çelişkisi. (Kaygusuz, 53)

Erkeklerin kadın korkusunu ise, erkeğin cinselliğinin kadın tarafından yargılandığı savına bağlamaktadır. Erkek toplumun bu korku yüzünden, kadına baskıcı ve ezici muamele gösterdiğini belirtmektedir. Kadının da bir erkeklik döneminden geçtiği düşüncesini ve sonradan kadına dönüştüğü fikrini saçma bulmakta, bunun kadını “erkeklğini kaybetmiş varlık” durumuna sokmak için uydurulduğu düşüncesini ileri sürerek toplumun, kadınlığın kendi doğasını tahrip edici tutumlarda bulunduğu dikkat çekmektedir. Çünkü kadın, tarih boyunca cinselliği ve doğası ile erkek figürü üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu da onun bir kadın olarak var oluşunu tehdit ve tahrip etmiştir.

Eda romanda, kadına karşı barbarlığın işlenmesinde yazarın kullandığı bir figür olmuştur. Eda'nın, sevgilisi Ufuk ile geçen diyaloglarından ataerkil toplumun kadını algılayış biçimi eleştirilmektedir. Yazar, kadının kendi doğası ve yapısı içerisinde tanımak yerine, erkek egemen toplumun tanımladığı ve uygun gördüğü biçime sokmanın kadının doğasına ve varlığına verdiği tahribi barbarlığın bir türü olarak okura sunmaktadır.

3. DUYGUSAL İLİŞKİLERDE BARBARLIK

İdeal ve doğru bir ilişki tarafların birbirlerini oldukları gibi kabul etmeleriyle başlar. Karşıdakini olduğu gibi kabul etmeme ve kendi kafasında oluşturduğu kalıpların içine sokmaya çalışmak sonucunda hoşgörüsüzlük, buna bağlı olarak da tahammülsüzlük ortaya çıkar. Böyle bir durumda yalnızca ilişki değil, karşıdaki insanı ve onu özel bir birey yapan farklılıkları da tahribe uğrar. İnsanın bu hoşgörüsüzlüğü “uygar” olarak tanımlanan toplumlarda dahi oldukça sık görülebilen

bir durumdur. İnsanın “uygar” toplumlarda dahi gittikçe daha çok su yüzüne çıkan karşılıklı ilişkilerdeki bu tahammülsüzlüğü de Sema Kaygusuz’un “Barbarın Kahkahası” adlı romanında İsmail ve Melih figürleri üzerinden işlenmekte, böylece yazar barbarlık olgusuna duygusal ilişkiler boyutundan yaklaşmaktadır.

İsmail ve Melih, homoseksüel bir çifttir. Roman boyunca iskeleden hiç ayrılmayan çift, sürekli bir şekilde tartışmaya başlamakta ve küçük sayılabilecek olaylar da dahi karşıdakinin kişiliğine yönelik saldırılarda bulunarak ilişkilerine kalıcı zararlar vermektedirler. Bunun örneğini daha romanın altıncı bölümünde, Melih ve İsmail figürleri ile ilk karşılaşmada dahi görmek mümkün. Simin adlı tanımadıkları, yaşlı sayılabilecek bir tatilcinin yüzüşünü izlemeleri ve ardından ilerlemiş yaşına rağmen ne kadar iyi yüzdüğü üzerine konuşmaları bile bir tartışma konusuna dönüşmektedir. Melih’in burada Simin’in “idman yaparcasına” yüzdüğü yorumunu yapması, İsmail’i Melih’in kişiliği ile ilgili ağır yorumlar yapmaya götürmektedir, ancak Melih’in yaptığı bu eleştiri yalnızca tek bir olaydan kaynaklı değildir: *“Ne zaman ehlil bir şey görsen eziliyorsun. Duyduğun hayranlık hemen hasede dönüşüyor...”* (Kaygusuz, 31) Yaptığı eleştirinin geniş zaman kipi içermesi, İsmail’in, Melih’in bu tavırlarından uzun süredir rahatsız olduğunu göstermektedir. Melih’in İsmail’in tavırları ve söylemlerinden duyduğu bu rahatsızlık içinde büyümüş ve herhangi küçük bir olayda patlayabilecek hale gelmiştir. Aynı şekilde İsmail de Melih’in onu sürekli eleştirmesi, söylediği her şeyin altından kişiliği üzerine bir yargı geliştirmesinden bıkmış durumdadır:

“Neden her fırsatta beni tespit ediyorsun? / Resmen suratıma karşı dedikodumu yapıyorsun lan! / Bunu yakalar yakalamaz lafi çevirip zalimce geri saplamak da ne oluyor? / Her lafın altından bir şey arama, azıcık tahammül et/ Bıktım oğlum senin kibrinden.” (Kaygusuz, 29-30)

Barbarlık denildiğinde akla genellikle fiziksel bir şiddet gelmektedir, ancak yazar İsmail ve Melih çiftinin ilişkisinden yola çıkarak barbarlığın farklı bir boyutuna dikkat çekmekte, duygusal ilişkilerde tarafların birbirine karşı geliştirdiği hoşgörüsüzlüğün, tahammülsüzlüğün ve duygusal şiddetin de barbarlığın bir çeşidi oluşuna değinmektedir.

İsmail ayrıca sürekli diğer insanlar üzerine ileri geri yorumlar yapmaktadır. Elinde hiçbir makul neden yokken veya kendisi aynı seviyeye gelememişken başkaları hakkında bu tür yorumlarda bulunması, kendine gelen eleştirilere bu derece duygusal tepkiler verirken başkaları arkasından bu şekilde konuşması onun tahammülsüzlüğünü göstermektedir. İki figürün de birlikte olduğu zaman boyunca birbirlerine karşı geliştirdiği tahammülsüzlük “Mavi Kumru Motel’inde, roman boyunca ayrılmadıkları iskelede su yüzüne çıkmaktadır. İlk başlarda aralarındaki sorunu “uygar” bir şekilde konuşarak çözmeye çalışsalar da, bu, romanın ileri kısımlarında medeni olmaktan çıkarak oldukça “ilkel” bir hale bürünüp, şiddetle çözülmeye çalışılmaktadır. *“İsmail Melih’in etine kenetlenmişti. Bir eliyle Melih’in saçını yoluyor, öbür eliyle sırtını tırmalıyordu.”* (Kaygusuz, 84) Bu da, duygusal ilişkilerde barbarlığın fiziksel şiddet boyutuna dikkat çekmektedir. Melih’le İsmail’in kavgalarına son derece şaşırın Alikar’a Selçuk *“İnsanoğlu işte. En küçük farkı ısırtıyor. Allah’ın gücüne gitmesin, yaradılışımız böyle. Bize benzemeyen parçayı görünce koparmak istiyoruz.”* (Kaygusuz, 89) diyerek insanın kendinden farklı olan tahammül edemeyişini ve hoşgörüsüzlüğünü belirtmektedir.

Burada yazar, İsmail ve Melih’in fiziksel boyutlara ulaşan kavgalarından yola çıkarak Turgay figürüne de dikkat çekmektedir. Turgay beklenenin aksine oldukça sakin, edilgen ve olgun bir tavır takınmakta ve kendisine atfedilen “ilkel” , “barbar” algısının aksine duyarlı ve romanda sorunlara kayıtsız kalmayan, müdahale eden tek figür olarak dikkat çekmektedir. Bu müdahale ise ilk kez, İsmail ve Melih’in kavgasında görülmektedir: *“O gece iskeledeki kavgaya Turgay beyden başka kimse müdahale etmedi. Köpek dalaşını andıran bu irkiltici sahneye ilişmekten*

ürktü herkes.” (Kaygusuz, 84) Turgay’ın karısı Nihal ile de, İsmail ve Melih’in ilişkilerinin aksine saygı ve hoşgörüye dayanan bir ilişkisi olduğu anlaşılmaktadır: “Turgay o sırada, karısını değil de tek bir sitemle lekelenmemiş olan, yıllardır balını süzdüğü teşekkürü seyrediyordu.” (Kaygusuz, 131) Yazarın Turgay ve Nihan ikilisinin ilişkilerine İsmail ve Melih kavgasından sonra odaklanması da, iki ilişki arasındaki zıtlığı göstermektedir. İsmail ve Melih birbirlerini çekemeyen, birbirlerine tahammül edemeyip her küçük farklılık ve düşünce ayrılığında birbirlerine sözlü ve fiziksel saldırıda bulunan bir çift iken, Nihal ve Turgay birbirlerine karşılıklı saygı ve minnettarlıkları ile dikkat çeken bir çifttir. Bu durum, Turgay’ın karısının sırrını yirmi yıldır taşıması ile de kanıtlanabilmektedir.

İnsanların duygusal ilişkilerde gösterdiği hoşgörü yoksunluğu ve birbirlerine karşı geliştirdikleri tahammülsüzlük Barbar’ın Kahkahası adlı romanda, barbarlık izleği çerçevesinde, İsmail ve Melih figürleri üzerinden işlenmektedir. İnsanların, özellikle “uygar” toplumlarda, duygusal ilişkilerde göstermesi beklenen karşılıklı saygının, sevginin olmayışı ve bunun yerine bireylerin birbirlerinde gördükleri küçük farklılıklara bile katlanamıyor oluşları duygusal ilişkilerdeki barbarlığı yansıtmaktadır.

4. ETNİK YAPILARA YAKLAŞIMDA BARBARLIK

Bazı insanlar kendileri gibi olmayan kimliklere ve kişilere karşı kin ve nefret içeren bir yaklaşım sergilerler. Bu yaklaşım, insanların bir arada, huzur ve saygı çerçevesinde yaşamasını engellediği gibi, toplumlara ya da topluluklara kalıcı zararlar verebilmektedir. Toplumsal yaşamı ve birliği tehdit eden ayrımcılık olgusu, Sema Kaygusuz’un Barbarın Kahkahası adlı romanında da kendini farklı şekillerde göstermektedir. Bunlardan öne çıkanlardan biri olan ırk ayrımcılığı bu bağlamda Simin ve Okan figürleri üzerinden işlenmektedir.

Simin, roman boyunca defterine bir şeyler yazarken görülen bir figürdür. Yazdıklarıyla çevresinde gelişen olayları ve insanları tahlil eder. Çevresindeki insanları yazılarıyla inceler, eleştirir ve kişiliklerindeki bazı zayıf noktaları, hassasiyetlerini, eksikliklerini ya da sorunlarını tespit edip bunları düzeltmek adına ne yapmaları gerektiğini belirtir, ancak yazarın romanında genel olarak var olan “kayıtsız kalma” eleştirisi Simin için de geçerlidir. Her ne kadar her şeyin farkında olsa, çözüm için ne yapılması gerektiğini bilse, en azından fikirleri olsa bile bunları hiçbir zaman eyleme geçirmez, paylaşmaz. Tüm bunların yanı sıra, Simin romanda “etnik” yapılara yapılan barbarlığa maruz kalmış bir figür olarak ortaya çıkmaktadır. Henüz küçük bir çocukken yaşadığı yerde katliam yaşanmış ve kendisi ile ikiz kardeşi bir valize konularak bu katliamdan kurtarılmaya çalışılmışlardır. Valizden yalnızca Simin sağ çıkabilmiş, ikiz kardeşi havasızlıktan boğularak ölmüştür. Ardından kendisi bir Edirne kaymakamı tarafından evlatlık edinilmiştir: *“Bir... katliam olmuş vaktiyle. Ben ve ikiz kardeşimi bir valize koymuşlar. Kendim üstte kalmışım kardeşim altta. Valizi açtıklarında sağ çıkan ben olmuşum... Kardeşim... havasızlıktan boğulmuş.”* (Kaygusuz,142) “Katliam” gibi bir olayın romanda yer alması barbarlık izleğinin işlenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu olgunun varlığı, şiddetin ve anlamsız nefretin geldiği son noktayı ve bireyin üzerinde bıraktığı ruhsal hasarı Simin figürü üzerinden gözler önüne sermektedir: *“Ölgün bakışlarla Okan’a döndü Simin. Canının yandığını saklamıyordu.”* (Kaygusuz, 142) Simin tüm bu olanlar üzerine ortamdan ayrılırken Ozan’ı görmesi ile daha da huzursuzlanmaktadır: *“Beti benzi solmuştu kadının. Ozan’ı görünce iyice huzursuzlandı.”* (Kaygusuz, 142) Bu huzursuzluğun sebebi ise romanda Ozan figürünün insan doğasında var olan kirlenmişlik ve şiddeti simgelemesi olarak algılanabilmektedir. Simin bu çocukla kendi halkına katliam yapan insanlar arasında bir ilişki kurmaktadır. Ozan da tıpkı Simin’in kurtarıldığı katliamı yapan insanlar gibi kendini savunma imkanı bulunmayan canlılara

karşı fiziksel şiddette bulunmakta, o da bir tür “doğa katliamı” yapmaktadır. Bu yüzden Simin’in bu çocuğa baktığında huzursuzlanması şaşırtıcı değildir. Büyük bir ihtimalle küçük bir çocukta tüm bir insanlığın kirlenmişliğini, doğasında var olan şiddet unsurunu görmesi onu rahatsız etmektedir.

Okan figürünün Simin Hanım’ın bir katliamdan kurtulduğunu öğrenmesi üzerine hangi katliam olabileceği üzerine yaptığı tahminler de barbarlık kavramının işlenmesinde kritik bir yere sahiptir. Irkçılığa varan faşist söylemleriyle dikkat çeken Okan sürekli insanların etnik kökenlerini kendi kafasında, duyup, görerek oluşturduğu bilinçsiz tipolojiler üzerinden tahmin etmekte, bu tahminler üzerinden düşüncesiz yargılarda bulunmaktadır: “..., kalın kaşlı, Kürt tipi var.” / “Hiç Yahudi tipi yok kadının. Onların yüzleri kemikli oluyor. Bu kadında bayağı Balkan tipi var, ben size söyleyeyim.” (Kaygusuz, 143) Okan’ın elinde hiç makul bir neden veya kanıt olmadan, insanları basmakalıp kategorilere sokması ile yazar “barbarlık” kavramına etnik bir açıdan yaklaşmakta, insanların düşünme şekillerindeki “barbarlığa” dikkat çekmektedir.

Okan’ın kendi etnik kimliği üzerinden yaptığı yorumlarda da aynı düşüncesizlik, kaba tutum hakimdir:

“Türk olmak ne kadar zor bir şey biliyor musun? Yok efendim Kürtlere özerklik, yok efendim Ermeni soykırımı, şimdi son moda Dersim katliamı!” Her gün bize katil diyorlar. Balkanlardan göçerken Türklerin yaşadığı mezalimi anlatan yok tabii. İbnelik böyle bir şey işte.” (Kaygusuz, 71)

Okan’ın bu söylemleri farklı etnik kökenden insanlara karşı geliştirilen tahammülsüzlükleri göstermektedir. Kendinden farklı olanlara, farklı etnik kimliklere, sorunlarına kayıtsız kalma durumu, hatta aşağılama, küçümseme eğilimi Okan figürü üzerinden işlenmektedir. Milliyetçilik üzerine yapılan bu tartışmada Ömer ise Okan’a “Düşman bulmadan Türk olamıyorsun.” (Kaygusuz, 72) diyerek bir eleştiride bulunmaktadır. Ömer’in bu sözü, bu yaklaşımın ne kadar

kompleksli bir yaklaşım olduğuna ve Okan'ın kendi etnik kimliğinin ancak başka etnik yapılar ile olan çatışma ve düşmanlık ile birlikte var olabileceğine koşullanmasına dair bir eleştiridir.

Romanda, bulunduğu düşüncesiz yargılar, farklı etnik yapılara/kimliklere yaklaşımındaki saygısızlık ve ırkçılığa varan söylemleri ile Okan “barbar”ı simgelemekte, Simin ise yaşamış olduğu katliam ile “mağdur”u simgelemektedir. Yazar bu figürler üzerinden toplumda kendine “uygar” diyerek geçinen insanların aslında “uygarlık” kavramından ne kadar uzak olduklarını ve düşünme şekillerindeki barbarlığa değinmektedir. Bu insanların kin ve nefretinin çevreye verdiği zararı, ulaştığı sınırları ile Simin figürü ve “katliam” izleği aracılığıyla vermekte, barbarlığın etnik yapılardaki şeklini işlemektedir.

5. CİNSEL TERCİHLERE YAKLAŞIMDA BARBARLIK

Toplum içinde farklı bir profil çizmeleri ve toplumdaki genel yargıların dışında olmaları ile bazı insanlar belirli bireylerin nefret söylemlerine maruz kalmaktadırlar. Bu bireyler bilinçsiz ve kaba bir şekilde yargıladıkları insanları yargılamakta ise kendi düşünce ve tavırlarında gösterdikleri tahrip edici, yıkıcı, “barbar” tutumun farkına varamamaktadırlar. Toplumda bu bireylerin nefret söylemleri altında kalan, ayrımcılığa uğrayan bir başka kesim de toplumun genelinden farklı cinsel tercihlere sahip olan bireylerdir. Cinsel tercihlere karşı önyargılı ve kaba bir tavır sergilemek de barbarlığın farklı bir boyutu olarak değerlendirilebilir. Sema Kaygusuz'un Barbarın Kahkahası adlı romanında bireylerin cinsel tercihlere karşı takınılan önyargılı ve kaba tavır, Melih-İsmail çifti ve Okan figürleri üzerinden işlenmektedir.

Bu bağlamda gelişen en önemli olaylardan bir tanesi motelde kalan Okan adındaki figürün Motel müdürü Ferhan'a yaşanan “sidik” olayından kesinlikle tüm günlerini iskelede geçiren homoseksüel çift İsmail ve Melih'in sorumlu olduğunu söylemesidir: *"Okan elini kaldırp cümle*

aleme gösterircesine iskeleyi işaret etti, 'Kesin eminim, bu ibneler yaptı.'" (Kaygusuz, 71)

Okan'ın bu anlamsız nefreti ve önyargısı, onu kendinden farklı olanı suçlamaya götürmektedir:

"Onlar gibiler hem efendi hem de karı gibi feminist olurlar. Kıl, tüy, kedi, köpek, kıytırık bir ağaç için ortalığı ayağa kaldırır ama iş askerliğe gelince aynen sıvışırılar. Kürtçü olur bunlar, Ermeni, Rum dostu olurlar, en sonunda gelir üzerimize işerler" (Kaygusuz, 71)

Ortamda olumsuz bir olay yaşandığında elinde herhangi bir kanıt ya da mantıklı bir açıklama bulunmadan yalnızca kendisinden ve toplumun çoğunluğundan farklı olması nedeniyle bu çifti suçlayan Okan, bu tür "pis" davranışlarda asla bulunmayacağını iddia eden "uygar" insanın, farklı olana karşı geliştirdiği tahammülsüzlüğünü ve nefretini gösterir. Bu da onun ikiyüzlülüğünü gözler önüne sermektedir. Toplumun çoğunluğundan farklı cinsel tercihlere sahip insanlara karşı geliştirilen bu önyargı, bu insanların Okan'ın yaptığı türden nefret söylemlerine maruz kalmalarına sebep olmaktadır. Böylece yazar, yine Okan figürü üzerinden cinsel tercihlere yaklaşımda önyargı ve nefreti işleyerek bunları "barbarlık" ile ilişkilendirmekte ve "uygar" insanların barbarca olarak nitelendireceği türde bir olayı işleyerek bu "pis" olaya verdikleri kaba tepki ile yaşamlarındaki çarpıklığa dikkat çekmektedir. Üstelik, Okan'ın İsmail ve Melih üzerinden savurduğu yargılar, "küçük şeyler için ortalığı ayağa kaldırmaları ancak ciddi olaylarda sıvışmaları" eleştirisi aslında tüm bir moteldeki tatilcilerin özellikle Okan ve ailesinin yaptığı bir davranıştır. Kendilerine dokunmadığı sürece çevrelerindeki sorunlara, problemlere kayıtsız kalan insanlar, ancak onlara doğrudan dokunan ve rahatsız eden bir olay olduğunda harekete geçmekte, ortalığı ayağa kaldırmaktadırlar. Ayrıca içinde buldukları durumdan kendilerini hiçbir şekilde sorumlu tutmamakta, başkalarını suçlamaktadırlar. Suçlananlar ise İsmail ve Melih gibi toplumun genelinden sıyrılan bireyler olmaktadır.

Cinsel tercihlere yaklaşımda barbarlığı işlerken yazar, Okan ve İsmail-Melih figürlerini kullanmaktadır. Okan figürünün İsmail-Melih çifti hakkındaki söylemleri ile toplumda “farklı” olana karşı geliştirilen önyargıyı ve bu önyargının beraberinde getirdiği nefret söylemlerini eleştirilmektedir. Kendini “uygar” sıfatıyla tanımlayan insanların yaşamlarındaki bu çarpıklığa dikkat çekerken bu tür bir düşünce yapısına sahip olmanın da aslında bir “barbarlık” olduğu iletisi verilmektedir.

SONUÇ

Sema Kaygusuz’un Barbarın Kahkahası adlı romanında uygar olarak nitelendirilen toplumlarda gittikçe daha da çok ortaya çıkan duyarsızlık, tahammülsüzlük, hoşgörüsüzlük, bencillik gibi olgular temel izlek olan barbarlık olgusu bütününde anlatılmıştır. Uzam olarak Türkiye’de “Mavi Kumru Moteli” adında bir yer kurgulayan yazar, bu motelde bilinmeyen birinin çarşafı ve minderleri pisletmesi sonucu tatilciler arasında gelişen diyalogları, çıkan gerginlikleri işlemiştir. Bir “çiş” olayı ardından romandaki neredeyse tüm figürlerin bastırılmış duyguları, nefretleri, acıları, korkuları bir bir açığa çıkmaya başlamış, kişisel hesaplaşmalar baş göstermiştir.

Günümüz insanının belki de “barbarca” olarak nitelendireceği bir olaydan yola çıkarak romanını oluşturan yazar, “çiş olayı” ve onun simgelediği “pislik” olgusundan yola çıkarak, insanların gerçek kirlenmişliği arasında önemli bir ilişki kurmaktadır. Böylesine kirlenmiş bir ortamdaki insanların bu kirlenmişlikten kendilerini nasıl sorumsuz tuttuklarına dikkat çekmektedir. Romandaki belirli figürlerin nefreti, kabalığı, hoşgörüsüzlüğü ve savurucu, yıkıcı tutumları da bu hadise üzerinden gelişen olaylarla su yüzüne çıkmaktadır. Böylece farklı figürler üzerinden “barbarlık” olgusu farklı boyutları ile ele alınmaktadır.

“Doğaya yaklaşımda barbarlık” , Ozan’ın “erkekliğe geçiş” süreci avlanma ritüelleri üzerinden işlenerek günümüz insanının ihtiyacı yokken avlanması ile insanın doğa üstünde hissetmek istediği güç ve doğaya verdiği zarar işlenmekte, babası Okan’ın Ozan’ın bu eylemlerini desteklemesi ile de toplumdaki “erkeklik” algısına karşı bir eleştiri getirilmektedir. “Kadına yaklaşımda barbarlık” , Eda figürü ile ataerkil toplumun kadını algılayış biçimi üzerinden işlenmekte, “duygusal ilişkilerde barbarlık” İsmail-Melih figürlerinin ilişkisindeki hoşgörü yoksunluğu, birbirini kabullenememe ve bunların sonunda fiziksel tahribe yol açması üzerinden işlenmektedir. Romanta bulunduğu düşüncesiz yargılar ve farklı kimliklere yaklaşımındaki saygısızlık ile Okan hem “etnik yapılara yaklaşımda barbarlık”ın, hem de “cinsel tercihlere yaklaşımda barbarlık”ın işlenmesinde önemli bir figür olmuştur. Hem İsmail-Melih çiftine karşı nefret söylemleri, hem de Simin ve başkalarının etnik kökeni hakkında yaptığı düşüncesiz, kaba, önyargılı tutumlarla “barbar”ı simgelemiştir.

Sonuçta varılan ise şudur ki; bugünün insanı “uygar” olduğu algısına kapılsa da gün geçtikçe barbarlaşmakta, vicdan ve toplumsal sorumluluk gölgelenmektedir. Toplumdaki bireyler çevrelerinde gelişen olaylara kendilerini bizzat etkilemediği sürece kayıtsız kalmakta, “farklı”ya karşı anlamsız bir nefret geliştirilmekte ve tahammülsüzleşmektedirler. Sema Kaygusuz da “Barbarın Kahkahası” ile toplumlarda açığa çıkan bu nefreti, hoşgürsüzlüğü ve tahrip edici tavrı işlemiş, bunu yaparken de toplumun farklı kesimlerinden farklı bireyleri romanında kullanarak, onların ortak barbarlıklarını göstermiştir.

KAYNAKÇA

Kaygusuz, Sema. Barbarın Kahkahası. İstanbul: Metis Yayınları, Nisan 2015.